

Simulanti, zdraví nebo postižení? (Lenka Veverková)

22.12.2012 idnes.cz - blog str. 0

Divadlo Archa

Simulanti, zdraví nebo postižení?

Simulante Bande je hrou čtyř těl. Dva profesionálové – tanečnice a tanečník spolu s dvěma handicapovanými amatérkami rozehrávají miniaturní příběhy na téma vztahu fyzicky postižených a zdravých. Občas se tváříme, že jsou neviditelní. Uhneme pohledem, otočíme se zády. Jindy na ně naopak civíme s otevřenými ústy. Jak je přijímáme mezi sebe? Žijeme spíš vedle nich nebo s nimi? Proč je tu stále bariéra, která rozděluje zdravé a handicapované? Na to a na mnohé další otázky se taneční skupina VerTeDance snaží hledat nonverbální odpovědi.

Za názvem VerTeDance stojí dvě tanečnice, choreografky Veronika Kotlíková a Tereza Ondrová, jejichž křestní jména tvoří právě název VerTe. O světelný design, který je pro inscenace velmi důležitý, se již od počátku stará technický šéf divadla Ponec Pavel Kotlík. Za desetileté působení VerteDance již vytvořilo více než 15 projektů (Emigrantes, Transforma, Kolik váží vaše touha?...), z nichž nejnovější s názvem Boxteska měl premiéru tento týden.

10. prosince v **divadle Archa** tanečníci Lukáš Homola (alternoval nemocného Petra Opavského) s Helenou Arenbergerovou a dvě handicapované amatérky (Alena Jančíková na vozíku a Zuzana Pitterová, která se dokáže postavit a ujit několik kroků) odehráli představení Simulante bande, v němž autoři zkoumají možnosti pohybového vyjádření zdravého a fyzicky handicapovaného člověka. Čtveřice sedí na jevišti v tureckém sedu a rukama ovládá své nohy, dopředu, dozadu, do strany. Takto se osoby chvíli pohybují jevištěm. Není jasné, kdo je postižený. Zda vůbec někdo postižený je. Tu jedna z tanečnic zjistí, že nohama může pohybovat skrz imaginární provázky, její dolní končetiny se stávají loutkou v jejích rukách. Jaká radost hýbat nohama. Zvednout je až za krk nebo s nimi kopat do země. Tanečnice se vesele směje a nabádá přihlížející, aby to také zkusili. Proč to ale některým nejde?

Inszenaci však nestaví postižené do rolí chudinek, které by měl divák litovat. Právě naopak. Simulante Bande ukazuje, co handicapovaní dokáží, pokud se nevzdají a zároveň jestliže je zdraví přijmou mezi sebe. Autoři se nebáli ukázat postižené i jako nevděčné osoby využívající svůj handicap ve svůj prospěch. Vynucování si pozornosti, žádání o absurdní pomoc, myšlenka, že zdravý je sluha nemocného, je častým problémem ve vztahu zdravý - handicapovaný.

Dalším zobrazeným tématem byla naopak přílišná pomoc zdravých, kteří se vnucují i tehdy, když pomoc není potřeba. Handicapovaný se sám pokouší zvednout, ale neodbytný zdravý jej neustále tahá za pas nahoru, čímž nikomu nepomáhá, protože cílem většiny lidí je obvykle být samostatný nejvyšší možnou měrou a o pomoc požádat, až když je to nutné. Handicap je nevýhoda, ne neschopnost.

Ani zdraví tu samozřejmě nejsou pojeti jen jako ochotní zachránci, kteří jsou se svou nabídkou pomoci neustále nablízku. Silně funguje obraz, kdy zdravá tanečnice Arenbergerová několikrát odveze Jančíkovou na vozíku do kouta. Jančíková ruší harmonii tance dvou zdravých tanečníků, doslova překáží, je na obtíž. Musí z kola ven. I když se několikrát snaží přijet zpátky a získat si pozornost, je vždy odtažena dál a zase dál. Obraz asociuje školní šikanu, ale nejenom. Často se takto dětsky chovají i dospělí.

Scénu i kostýmy vytvořila scénografka Masha Černíková. Obojí pojala minimalisticky. Holé jeviště ponechává maximum prostoru pro taneční akci, jednotlivé výstupy jsou podkresleny světelným designem Pavla Kotlíka, který si pohrává se světlem, stínem i naprostou tmou. Všechny postavy jsou na jevišti neustále přítomny, když právě nevystupují, sedí v příšeří u zdi a tiše pozorují své kolegy. Kostýmy v neutrálních tónech na sebe nestrhávají pozornost, potřebám tanečníků je uzpůsoben jejich volný střih. Přesto jsou nejslabším prvkem celé inscenace, tanečníci nejsou nijak barevně či stylově sladění: Homola v šustákové bundě, Arenbergerová v modrém svetru, Pitterová v poloprůhledném tričku a Jančíková v pozlacených kalhotách. Celek působí zmateně, není jasná žádná souvislost či důvod, proč tanečníci rovnou nevystupují v tepláčkách.

Hudbu složila skupina DVA, která s VerteDance spolupracovala již na inscenaci Emigrantes. Poprvé od premiéry byli hudebníci po celou dobu na scéně a mohli tak citlivě (na rozdíl od reprodukované hudby) reagovat na dění na scéně – změnou rytmu, zpěvem a různými elektronickými ruchy. DVA zpívají, ale jejich texty promlouvají k posluchačům vlastním jazykem. Smyšlená slova, pískání, šumění – skrze hudební složku se přesouváme do snového světa, kde slova nejsou potřeba.

Stejně tak v představení je slov minimálně. Jednotlivé situace jsou jednoduché a zahrány tak dobře, že jim divák musí rozumět i beze slov. Ladný tanec plný vášně a zároveň hravosti, radosti z pohybu, který na jevišti předvádějí zdraví tanečníci, ostře kontrastuje s neohrabanou chůzí Zuzany Pitterové a s pohybem na vozíku Aleny Jančíkové, jež oproti Pitterové vyniká. V jejímž obličejí čteme zmatek, úzkost, zlobu i radost, zatímco Pitterová se často nepřítomně usmívá.

Reakce publika byly zvláštní. Jako by se snad zdraví lidé báli zasmát, když je na scéně někdo postižený. V publiku však sedělo také několik handicapovaných osob, které bezprostředním smíchem daly všem najevo, že situace, kdy dva zdraví posadí Jančíkovou na vozík otočený vzhůru nohama, může být i vtipná. Smích přece není posměch, není tedy důvod se mu bránit. Ani u divadla, v němž hrají postižení, které obvykle litujeme.

Choreografie: Veronika Kotlíková, Tereza Ondrová

Dramaturgie: Lukáš Jiříčka

Interpretace: Alena Jančíková, Helena Arenbergerová, Zuzana Pitterová, Petr Opavský

Hudba: DVA

Světelný design: Pavel Kotlík

Scéna, kostýmy: Masha Černíková

<http://veverkova.blog.idnes.cz/c/312454/Simulanti-zdravi-nebo-postizeni.html>